TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. rugpjūčio 1 d.*

„Apeliacinis skundas – Ribojamosios priemonės, taikomos atsižvelgiant į padėtį Ukrainoje – Sprendimas 2014/145/BUSP – 1 straipsnio 1 dalis *in fine* – Ribojamosios priemonės, taikomos fiziniam asmeniui, susijusiam su kitu fiziniu asmeniu, kuriam pačiam taikomos ribojamosios priemonės – „Šeiminiais ryšiais susijusių dviejų asmenų sąsajos“ sąvoka“

Byloje C-703/23 P

dėl 2023 m. lapkričio 16 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo

Elena Petrovna Timchenko, gyvenanti Ženevoje (Šveicarija), atstovaujama advokatų S. Bonifassi, T. Bontinck ir E. Fedorova,

apeliantė,

dalyvaujant kitoms proceso šalims:

Europos Sąjungos Tarybai, atstovaujamai M.-C. Cadilhac ir V. Piessevaux,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

Europos Komisijai, atstovaujamai M. Carpus-Carcea, C. Giolito ir H. Krämer,

įstojusiai į bylą šaliai pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė M. L. Arastey Sahún (pranešėja), teisėjai D. Gratsias, E. Regan, J. Passer ir B. Smulders,

generalinė advokatė L. Medina,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

susipažinęs su 2025 m. balandžio 10 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

* Proceso kalba: prancūzų.

priima šį

Sprendimą

1 Apeliaciniu skundu apeliantė prašo panaikinti 2023 m. rugsėjo 6 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Timchenko / Taryba* (T-361/22, EU:T:2023:502; toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo šis teismas atmetė jos ieškinį, kuriuo prašoma visų pirma panaikinti, pirma, 2022 m. balandžio 8 d. Tarybos sprendimą (BUSP) 2022/582, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/145/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsinamasi (OL L 110, 2022, p. 55), ir 2022 m. balandžio 8 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2022/581, kuriuo įgyvendinamas Reglamentas (ES) Nr. 269/2014 dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsinamasi (OL L 110, 2022, p. 3) (toliau kartu – ginčijami pradiniai aktai), ir antra, 2022 m. rugsėjo 14 d. Tarybos sprendimą (BUSP) 2022/1530, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/145/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsinamasi (OL L 239, 2022, p. 149), ir 2022 m. rugsėjo 14 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2022/1529, kuriuo įgyvendinamas Reglamentas (ES) Nr. 269/2014 dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsinamasi (OL L 239, 2022, p. 1; toliau kartu – ginčijami aktai dėl palikimo sąrašuose), kiek ginčijami pradiniai aktai ir aktai dėl palikimo sąrašuose (toliau kartu – ginčijami aktai) su ja susiję, ir, be to, prašo priteisti jai neturtinės žalos atlyginimą, kurį ji patyrė dėl ginčijamų aktų priėmimo.

Teisinis pagrindas ir ginčo aplinkybės

2 Šios bylos faktinės ir teisinės aplinkybės išdėstytos skundžiamo sprendimo 2–16 punktuose. Šio proceso tikslais jas galima apibendrinti, kaip nurodyta toliau.

Sprendimas 2014/145

3 Po 2022 m. vasario 24 d. Rusijos Federacijos ginkluotųjų pajėgų invazijos į Ukrainą Europos Sąjungos Taryba 2022 m. vasario 25 d. priėmė Sprendimą (BUSP) 2022/329, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/145/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsinamasi (OL L 50, 2022, p. 1).

4 Pagal 2014 m. kovo 17 d. Tarybos sprendimo 2014/145/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsinamasi (OL L 78, 2014, p. 16), iš dalies pakeisto Sprendimu 2022/329 (toliau – Sprendimas 2014/145), 1 straipsnio 1 dalį fiziniams asmenims, atitinkantiems, be kita ko, šios dalies a, b ir e punktuose numatytus kriterijus, draudžiama atvykti į valstybių narių teritoriją ar vykti per ją tranzitu, o Sprendimo 2014/145 2 straipsnio 1 dalyje numatyta įšaldyti fizinių asmenų, atitinkančių, be kita ko, jos a, d ir g punktuose numatytus kriterijus, lėšas; šie kriterijai iš esmės identiški numatytiesiems to sprendimo 1 straipsnio 1 dalies a, b ir e punktuose. Be to, minėto sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje *in fine* ir 2 straipsnio 1 dalyje

in fine numatyta, kad tokios ribojamosios priemonės taip pat gali būti taikomos, be kita ko, fiziniams asmenims, susijusiems su fiziniais asmenimis, kuriems pagal minėtus kriterijus patiems taikomos ribojamosios priemonės.

5 Sprendimo 2014/145 1 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad užkirstų kelią atvykti į jų teritorijas ar vykti per jas tranzitu:

a) fiziniams asmenims, atsakingiems už veiksmus ar politiką, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsinamasi, arba kuriais kenkiama stabilumui ar saugumui Ukrainoje arba į juos kėsinamasi, arba kurie trukdo tarptautinių organizacijų darbui Ukrainoje, ir tuos veiksmus bei tą politiką aktyviai remiantiems ar įgyvendinantiems fiziniams asmenims;

b) fiziniams asmenims, kurie teikia materialinę arba finansinę paramą Rusijos sprendimus priimantiems asmenims, atsakingiems už Krymo aneksiją arba Ukrainos destabilizaciją, arba gauna naudos iš jų;

<…>

e) įtakingiems verslininkams, susijusiems su ekonomikos sektoriais, užtikrinančiais didelių pajamų šaltinį Rusijos Federacijos vyriausybei, atsakingai už Krymo aneksiją ir Ukrainos destabilizaciją

ir su jais susijusiems fiziniams asmenims, kurie išvardyti priede.“

Reglamentas Nr. 269/2014

6 2022 m. vasario 25 d. Taryba priėmė Reglamentą (ES) 2022/330, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 269/2014 dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsinamasi (OL L 51, 2022, p. 1).

7 Šiomis aplinkybėmis Reglamento (ES) Nr. 269/2014 dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsinamasi (OL L 78, 2014, p. 6), iš dalies pakeisto Reglamentu 2022/330 (toliau – Reglamentas Nr. 269/2014), 3 straipsnio 1 dalies a, d ir g punktuose *in fine* Taryba nustatė tuos pačius kriterijus, kokie nurodyti šio sprendimo 5 punkte.

Ginčijami aktai

Ginčijami pradiniai aktai

8 2022 m. vasario 28 d. Taryba, atsižvelgdama į padėties Ukrainoje rimtumą, priėmė ginčijamus pradinius aktus. Kiekvieno iš šių aktų 6 ir 7 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(6) savo 2022 m. kovo 24 d. išvadose Europos Vadovų Taryba teigė, kad Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą šiurkščiai pažeidžia tarptautinę teisę, dėl jo žūsta ir patiria sužeidimus daugybė civilių gyventojų ir kad [Europos] Sąjunga tebėra pasirengusi šalinti spragas bei kovoti su bandymais apeiti jau nustatytas ribojamąsias priemones ir greitai imtis tolesnių suderintų tvirtų sankcijų Rusijai bei Baltarusijai, kad būtų veiksmingai pakirsti Rusijos gebėjimai tęsti agresiją;

(7) atsižvelgdama į padėties rimtumą, Taryba mano, kad tikslinga nustatyti ribojamąsias priemones įtakingiems verslininkams, susijusiems su ekonomikos sektoriais, užtikrinančiais didelių pajamų šaltinį Rusijos Federacijos Vyriausybei, ir asmenims, remiantiems Rusijos Federacijos Vyriausybę arba gaunantiems iš jos naudos, ir su tais asmenimis susijusiems fiziniams asmenims, įskaitant šeimos narius, kurie nederamai gauna iš jų naudos[.]“

9 Be to, minėtais aktais apeliantės pavardė buvo įtraukta atitinkamai į Sprendimo 2014/145 priede ir Reglamento Nr. 269/2014 I priede pateiktus sąrašus dėl šių motyvų:

„Elena [Petrovna] Timchenko yra milijardieriaus Gennady Timchenko, įtraukto į [Sprendime 2014/145] pateiktą sąrašą, žmona. Ji dalyvauja jo viešuosiuose reikaluose per Timchenko fondą. Taigi ji gauna naudos iš Gennady Timchenko, kuris yra atsakingas už veiksmų ar politikos, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei, rėmimą ir gauna naudos iš Rusijos sprendimus priimančių asmenų, atsakingų už Krymo aneksiją ir Ukrainos destabilizaciją.“

Ginčijami aktai dėl palikimo sąrašuose

10 2022 m. rugsėjo 14 d. Taryba priėmė ginčijamus aktus dėl palikimo sąrašuose, siekdama pratęsti apeliantei nustatytų ribojamųjų priemonių galiojimą. Šie aktai grindžiami tais pačiais motyvais, kurie nurodyti ginčijamuose pradiniuose aktuose ir pakartoti pirmesniame punkte.

Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

11 2022 m. birželio 17 d. ieškiniu apeliantė Bendrojo Teismo prašė panaikinti ginčijamus aktus, kiek jie su ja susiję, ir priteisti jai neturtinės žalos, kurią ji teigė patyrusi dėl šių aktų priėmimo, atlyginimą. Ieškinyje dėl panaikinimo ji, be kita ko, teigė, kad Taryba padarė vertinimo klaidą, kai nusprendė, kad ji yra „susijusi“, kaip tai suprantama, be kita ko, pagal Sprendimo 2014/145 1 straipsnio 1 dalį *in fine* (toliau – sąsajos kriterijus), su savo vyru, kuriam buvo nustatytos ribojamosios priemonės, be kita ko, pagal šio sprendimo 1 straipsnio 1 dalies a punktą (toliau – a kriterijus).

12 Skundžiamo sprendimo 67–85 punktuose Bendrasis Teismas, be kita ko, atmetė apeliantės nurodytą pagrindą, susijusį su vertinimo klaida. To sprendimo 74–76 punktuose nusprendęs, kad sąsajos sąvoka apima, be kita ko, tos pačios šeimos narius, kuriuos sieja bendri interesai, nesusiję su juos siejančiais šeimos santykiais, ir kad šios apibrėžties nepaneigia ginčijamų pradinių aktų 7-osios konstatuojamosios dalys, Bendrasis Teismas minėto sprendimo 77 ir 78 punktuose konstatavo, kad apeliantė, Timchenko fondo valdybos narė, ir jos vyras yra fondo steigėjai ir aktyviai jame dalyvavo, nes buvo tiesiogiai susiję su jo pagrindine veikla ir turėjo didelius įgaliojimus.

13 Tuo remdamasis Bendrasis Teismas to paties sprendimo 79 punkte padarė išvadą, kad Taryba, nepadarydama vertinimo klaidos, galėjo nuspręsti, kad Timchenko fonde apeliantė buvo susijusi su savo vyru, kuris, kaip matyti iš 2023 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Timchenko / Taryba* (T-252/22, EU:T:2023:496), atitiko, be kita ko, a kriterijų, todėl jam nustatė ribojamąsias priemones.

14 Be to, skundžiamo sprendimo 82 punkte Bendrasis Teismas atmetė apeliantės argumentą, kad jos veikla Timchenko fonde nesusijusi su invazija į Ukrainą, nes pagal a kriterijų nebuvo numatyta nustatyti tokio ryšio.

15 Be to, atmetęs kitus apeliantės pagrindus ir jos prašymą atlyginti žalą, Bendrasis Teismas atmetė visą ieškinį.

Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai

16 Apeliaciniame skunde apeliantė Teisingumo Teismo prašo:

– panaikinti skundžiamą sprendimą,

– išnagrinėti ieškinį iš esmės ir panaikinti ginčijamus aktus, kiek jie susiję su apeliante, ir

– priteisti iš Tarybos bylinėjimosi abejose instancijose išlaidas.

17 Taryba Teisingumo Teismo prašo:

– atmesti apeliacinį skundą ir

– priteisti iš apeliantės bylinėjimosi išlaidas.

18 Europos Komisija Teisingumo Teismo prašo:

– atmesti apeliacinį skundą ir

– priteisti iš apeliantės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl apeliacinio skundo

19 Grįsdama apeliacinį skundą apeliantė nurodo tris pagrindus: pirmasis grindžiamas teisės klaida, kurią Bendrasis Teismas padarė savavališkai ir piktnaudžiaudamas plačiai aiškindamas sąsajos kriterijų, kiek tai susiję su sąvoka „bendri interesai“, antrasis – su teisės klaida aiškinant

Sprendimo 2022/582 7 konstatuojamojoje dalyje vartojamą žodį „nederamai“, o trečiasis – su teisės klaida aiškinant šį kriterijų atsižvelgiant į ribojamosiomis priemonėmis siekiamą tikslą ir pareigos motyvuoti pažeidimu.

Dėl pirmojo pagrindo

Šalių argumentai

20 Pateikdama pirmąjį pagrindą apeliantė priekaištauja Bendrajam Teismui dėl to, kad jis padarė teisės klaidą aiškindamas sąsajos kriterijų, nes pagal jį leidžiama taikyti šį kriterijų fiziniams asmenims vien dėl šeiminių ryšių su asmeniu, kuriam taikomos ribojamosios priemonės, buvimo, o tai prieštarauja jurisprudencijai, suformuotai, be kita ko, 2012 m. kovo 13 d. Sprendime *Tay Za / Taryba* (C-376/10 P, EU:C:2012:138). Iš tiesų skundžiamo sprendimo 74 ir 76 punktuose Bendrasis Teismas nusprendė, kad kai fizinis asmuo yra asmens, kuriam taikomos tokios priemonės, šeimos narys, reikia įrodyti objektyvaus „bendrų interesų samplaikos“, kuri nebūtinai turi reikšti ekonominę veiklą ar būti formaliai įtvirtinta bendroje teisinėje struktūroje, buvimą. Šiais neaiškiais žodžiais Bendrasis Teismas siekė apimti labai daug situacijų, nenurodydamas bendrų interesų, apimančių ne vien šeimos santykius, ir nepatikslindamas sąvokos „bendrų interesų samplaika“, taip pažeisdamas teisinio saugumo principą.

21 Pripažindama, kad būtina atsižvelgti į kiekvienos bylos kontekstą ir aplinkybes, apeliantė mano, jog Bendrasis Teismas turėjo paaiškinti, kodėl dėl savo pobūdžio, savybių ir kiekio tokie bendri interesai apima daugiau nei paprastą bet kuriems šeimos santykiams būdingą interesų bendrumą, kad būtų galima nustatyti objektyvų tokios samplaikos buvimą. Skundžiamame sprendime Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad apeliantė buvo susijusi su savo vyru, tačiau nenurodė jokių verslo ryšių ar bendrų ekonominių, kapitalo ar kitų interesų, kurie sietų abu sutuoktinius be juos siejančių paprastų šeimos santykių, rūšių. Apeliantė paaiškina, kad skundžiamo sprendimo 77 ir 78 punktuose Bendrasis Teismas apie jos ir jos vyro tarpusavio sąsają sprendė remdamasis vien įprastomis funkcijomis ir įgaliojimais, susijusiais su labdaros asociacijos steigėjo statusu, nors bendras sutuoktinių interesas vykdyti labdaros veiklą yra jų šeimos santykių dalis.

22 Taryba mano, kad apeliantė siekia užginčyti skundžiamo sprendimo 77 ir 78 punktuose Bendrojo Teismo atliktą faktinių aplinkybių vertinimą. Tačiau, išskyrus iškraipymo atvejį, kurio šioje byloje apeliantė nenurodė, faktinių aplinkybių ir įrodymų vertinimas nėra teisės klausimas, kuriam taikoma Teisingumo Teismo kontrolė apeliaciniame procese, todėl apeliantės argumentai šiuo atžvilgiu turi būti pripažinti nepriimtinais. Dėl likusios dalies Taryba ginčija apeliantės argumentus dėl esmės.

23 Komisija ginčija apeliantės argumentų pagrįstumą.

Teisingumo Teismo vertinimas

– Dėl priimtinumo

24 Reikia priminti, kad pagal SESV 256 straipsnį ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnį apeliacinį skundą galima paduoti tik teisės klausimais. Tik Bendrasis Teismas turi jurisdikciją konstatuoti ir vertinti reikšmingas faktines aplinkybes ir vertinti įrodymus. Todėl faktinių aplinkybių ir įrodymų vertinimas, nebent jie buvo iškreipti, nėra teisės klausimas, dėl

kurio galima pateikti apeliacinį skundą Teisingumo Teismui (2024 m. spalio 4 d. Sprendimo *Ferriere Nord / Komisija*, C-31/23 P, EU:C:2024:851, 89 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Tačiau pagal SESV 256 straipsnį Teisingumo Teismas turi jurisdikciją tikrinti šių faktinių aplinkybių teisinį vertinimą ir teisines išvadas, kurias, remdamasis minėtomis aplinkybėmis, padarė Bendrasis Teismas (2014 m. spalio 1 d. Sprendimo *Taryba / Alumina*, C-393/13 P, EU:C:2014:2245, 16 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

25 Nagrinėjamu atveju Taryba mano, kad apeliantė tam tikrais savo argumentais siekia užginčyti skundžiamo sprendimo 77 ir 78 punktuose Bendrojo Teismo atliktą faktinių aplinkybių ir įrodymų vertinimą.

26 Šiam nepriimtinumo pagrindui negalima pritarti. Iš tiesų iš apeliacinio skundo aiškiai matyti, kad pirmuoju pagrindu apeliantė nesiekia užginčyti skundžiamo sprendimo 77 ir 78 punktuose Bendrojo Teismo padarytų išvadų ir faktinių aplinkybių vertinimų, susijusių su jos vyru. Prieštaraudama dėl šių punktų ji priekaištauja Bendrajam Teismui dėl to, kad jis to sprendimo 79 punkte padarė išvadą, jog tokia sąsaja yra, ir, nepaisydamas kriterijų, kuriuos jis vis dėlto nustatė minėto sprendimo 74 ir 76 punktuose, neidentifikavo bendrų interesų, kurie sieja abu sutuoktinius už jų šeimos santykių ribų. Šiomis aplinkybėmis apeliantės argumentai susiję su faktinių aplinkybių teisinio kvalifikavimo kontrole ir teisinėmis pasekmėmis, kurias Bendrasis Teismas padarė jomis remdamasis, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 24 punkte primintą jurisprudenciją. Taigi visas pirmasis pagrindas yra priimtinas.

– *Dėl esmės*

27 Pateikdama pirmąjį pagrindą apeliantė priekaištauja Bendrajam Teismui dėl to, kad jis, pirma, skundžiamo sprendimo 74 ir 76 punktuose, pažeisdamas jurisprudenciją, suformuotą, be kita ko, 2012 m. kovo 13 d. Sprendime *Tay Za / Taryba* (C-376/10 P, EU:C:2012:138), aiškino sąsajos kriterijų taip plačiai, kad jis galėtų būti taikomas fiziniams asmenims vien dėl šeiminių ryšių su asmeniu, kuriam pačiam taikomos ribojamosios priemonės. Ji taip pat mano, kad platus Bendrojo Teismo aiškinimas pažeidžia teisinio saugumo principą.

28 Šioje byloje Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 74 ir 76 punktuose nusprendė, kad sąsajos sąvoka apima, be kita ko, fizinius ar juridinius asmenis, kuriuos apskritai sieja bendri interesai, tačiau nereikalaujama ryšio vykdant ekonominę veiklą. Taigi ši sąvoka susijusi su visais fiziniais asmenimis, kurių ryšys viršija šeimos santykių su asmeniu, kuriam taikomos ribojamosios priemonės, ribas. Bendrasis Teismas pažymėjo, kad kai šiuos asmenis sieja šeiminiai santykiai, reikia nustatyti objektyvią „bendrų interesų samplaiką“, kuri nebūtinai turi būti formaliai įtvirtinta tam sukurtoje teisinėje struktūroje.

29 Ši apibrėžtis nereiškia, kad sąsajos sąvoka apima tik šeiminius ryšius. Bendrojo Teismo aiškinimas iš tiesų reiškia, kad turi būti tenkinami bendri interesai, objektyviai viršijantys tokius ryšius, kad šeimos nariai galėtų būti laikomi „susijusiais“, kaip tai suprantama pagal sąsajos kriterijų.

30 Taip Bendrasis Teismas nusprendė, kad bendri tokių narių interesai turi viršyti paprastą visiems šeimos santykiams būdingų interesų bendrumą.

31 Kadangi pakanka, kad tokie bendri interesai objektyviai viršytų abu atitinkamus asmenis siejančius šeiminius santykius, kaip teisingai nusprendė Bendrasis Teismas ir priešingai, nei teigia apeliantė, nebūtina, kad šie interesai pasireikštų ekonomine veikla arba būtų formaliai įtvirtinti teisinėje struktūroje.

32 Iš tiesų, atsižvelgiant į tai, kad, be kita ko, Sprendimo 2014/145 1 straipsnio 1 dalyje *in fine* įtvirtintas terminas „susijusiems“ bendrai vartojamas be jokio kito patikslinimo ar konteksto, ir į tai, kad, kaip iš esmės matyti iš kiekvieno ginčijamo pradinio akto 6 ir 7 konstatuojamųjų dalių, ribojamųjų priemonių nustatymu asmenims, susijusiems su kitais asmenimis, kuriems patiems taikomos tokios priemonės, siekiama išvengti šių priemonių apėjimo rizikos (pagal analogiją žr. 2018 m. birželio 14 d. Sprendimo *Makhlouf / Taryba*, C-458/17 P, EU:C:2018:441, 79 punktą ir 2020 m. spalio 1 d. Sprendimo *Souruh / Taryba*, C-350/19 P, EU:C:2020:784, 83 punktą), sąsajos sąvoka turi būti aiškinama plačiai, todėl ji negali būti taikoma tik verslo, ekonominiais ar kapitalo ryšiais grindžiamoms sąsajoms (pagal analogiją žr. 2021 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Bank Sepah*, C-340/20, EU:C:2021:903, 56 punktą).

33 Be to, Bendrasis Teismas nepažeidė teisinio saugumo principo, kai sąsajos sąvoką aiškino taip, kaip nurodyta šio sprendimo 28 punkte. Iš tiesų reikia priminti, kad šis principas, pagal kurį reikalaujama, kad teisės normos būtų aiškios ir tikslios, o jų taikymas būtų nuspėjamas teisės subjektams, ypač kai jos gali turėti neigiamų pasekmių, negali būti suprantamas kaip įpareigojantis Sąjungos teisės aktų leidėją ar teismą, kiek tai susiję su teisės norma, kurią pirmasis priima, o antrasis aiškina, nurodyti įvairius konkrečius atvejus, kai abstrakti norma gali būti taikoma, nes visi šie atvejai negali būti nustatyti iš anksto (šiuo klausimu žr. 2024 m. spalio 4 d. Sprendimo *Lietuva ir kt. / Parlamentas ir Taryba (Judumo paketas)*, C-541/20-C-555/20, EU:C:2024:818, 159 ir 160 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

34 Kaip savo išvados 55 punkte pažymėjo generalinė advokatė, skundžiamo sprendimo 74 ir 76 punktuose Bendrasis Teismas, kaip matyti iš šio sprendimo 28 punkto, nustatė pakankamai aiškius ir tikslius šios sąvokos taikymo dviejų asmenų, kuriuos sieja šeiminiai ryšiai, atveju kriterijus, nors neprivalėjo išsamiai nurodyti atvejų, kada ši sąvoka gali būti taikoma, nes, pirma, ji turi būti aiškinama plačiai ir, antra, kaip Bendrasis Teismas pažymėjo skundžiamo sprendimo 74 punkte ir kaip pati apeliantė pripažįsta Teisingumo Teismui pateiktose rašytinėse pastabose, santykių, kuriuos ji gali apimti, rūšys priklauso nuo „aptariamo konteksto ir aplinkybių“.

35 Antra, apeliantė priekaištauja Bendrajam Teismui dėl to, kad jis skundžiamo sprendimo 79 punkte padarė išvadą, jog ji susijusi su jos sutuoktiniu, nors, priešingai, nei buvo nurodyta to sprendimo 74–76 punktuose, jis, atsižvelgdamas į to sprendimo 77 ir 78 punktuose nurodytas faktines aplinkybes, nenustatė objektyvios „bendrų interesų samplaikos“, kuri sietų abu sutuoktinius už jų šeiminių santykių ribų.

36 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, tikrinant motyvų, kuriais pagrįstas sprendimas įtraukti asmens pavardę į asmenų, kuriems taikomos ribojamosios priemonės, sąrašą arba palikti jame, teisėtumą, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje garantuojama veiksminga teisminė kontrolė reikalauja, kad Sąjungos teismas patikrintų ne tik tai, ar nurodyti motyvai yra pakankamai tikslūs ir konkretūs, bet ir tai, ar šie motyvai arba bent vienas iš jų savaime yra pakankamas pagrindas pagrįsti sprendimą. Be to, Sąjungos teismas turi įsitikinti, kad šis sprendimas, kuris šiam asmeniui taikomas individualiai, yra grindžiamas pakankamai įtikinamu faktiniu pagrindu. Tai reiškia, kad turi būti patikrinti dėstant motyvus, kuriais pagrįstas šis sprendimas, nurodyti faktai, todėl teismas turi įvertinti ne vien abstrakčią nurodytų motyvų tikimybę, bet ir nustatyti, ar šie motyvai arba bent vienas jų, vertinamas kaip pakankamas pats savaime tam pačiam sprendimui pateisinti, yra pagrįsti (šiuo klausimu žr. 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Komisija ir kt. / Kadi*, C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, EU:C:2013:518, 118 ir 119 punktus, 2013 m. lapkričio 28 d. Sprendimo *Taryba / Manufacturing Support & Procurement*

Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776, 72 ir 73 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją ir 2018 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Azarov / Taryba*, C-530/17 P, EU:C:2018:1031, 22 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

37 Kaip matyti iš skundžiamo sprendimo 47 punkto, kuris apeliaciniame skunde neginčijamas, apeliantei buvo taikomos ribojamosios priemonės pagal sąsajos kriterijų, nes dėl veiksmų, kurių ji ėmėsi Timchenko fonde, ji dalyvavo savo vyro T. Timchenko viešojoje veikloje ir gavo iš to naudos.

38 Skundžiamo sprendimo 77 ir 78 punktuose Bendrasis Teismas nurodė, kad apeliantė ir jos vyras įsteigė Timchenko fondą ir yra tiesiogiai susiję su jo vykdoma pagrindine veikla. Jis taip pat konstatavo, kad jų aktyvų vaidmenį šiame fonde, be kita ko, patvirtina jų vykdomos funkcijos ir įgaliojimai. Todėl Bendrajam Teismui negalima priekaištauti dėl to, kad jis nepatikrino, ar šios faktinės aplinkybės atitinka sąsajos sąvokos kriterijus, nustatytus skundžiamo sprendimo 74–76 punktuose.

39 Taigi, priešingai, nei teigia apeliantė, reikia konstatuoti, kad, kaip savo išvados 62 punkte nurodė generalinė advokatė, siekdamas skundžiamo sprendimo 79 punkte padaryti išvadą, jog ši apeliantė buvo susijusi su savo vyru, kaip tai suprantama pagal sąsajos kriterijų, Bendrasis Teismas galėjo pagrįstai nuspręsti, kad šiuos sutuoktinius sieja bendri interesai, kurie viršija paprastą interesų, neatsiejamų nuo bet kokių šeiminių santykių, net ir santuokinių, visumą.

40 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, apeliacinio skundo pirmąjį pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl antrojo pagrindo

Šalių argumentai

41 Pateikdama antrąjį pagrindą apeliantė priekaištauja Bendrajam Teismui dėl to, kad jis padarė teisės klaidą, kai aiškino Sprendimo 2022/582 7 konstatuojamojoje dalyje vartojamą žodį „nederamai“. Iš tiesų, numatydamas galimybę taikyti sąsajos kriterijų šeimos nariams, kurie nepagrįstai gauna naudos iš asmens, kuriam pačiam taikomos ribojamosios priemonės, Sąjungos teisės aktų leidėjas, siekdamas išvengti, kad tokiems nariams būtų taikomos ribojamosios priemonės vien dėl jų šeiminių ryšių, norėjo įpareigoti įrodyti nepagrįstą naudą, t. y. tam tikro intensyvumo ypatingą naudą, viršijančią įprastus šeiminius santykius.

42 Skundžiamo sprendimo 76 punkte Bendrasis Teismas žodį „nederamai“ aiškino kaip reikalaujantį įrodyti atitinkamam šeimos nariui priskiriamą moralinį elementą, t. y. aplinkybę, kad jis turi žinoti, jog naudą gavo asmuo, atitinkantis vieną iš ribojamųjų priemonių nustatymo kriterijų. Be to, kad neįmanoma įrodyti, jog nebuvo tokio suvokimo, apeliantė mano, kad Bendrojo Teismo pateiktas aiškinimas yra „nepagrįstas“, nes jis nepaaiškina, kodėl dėl tokio suvokimo iš šeimos santykių gaunamos naudos objektyviai gali tapti nepagrįstos. Be to, toks aiškinimas reikštų, kad atitinkamas šeimos narys būtų įpareigotas *a priori* nustatyti, ar asmuo, su kuriuo jį sieja šeiminiai ryšiai, atitinka tokiame akte, kaip Sprendimas 2014/145, numatytus įtraukimo į sąrašą kriterijus, o tai prieštarautų nuspėjamumo principui.

43 Taryba ir Komisija ginčija apeliantės argumentus ir subsidiariai sutinka, kad Bendrasis Teismas iš tikrųjų neteisingai aiškino žodį „nederamai“.

Teisingumo Teismo vertinimas

44 Pateikdama antrąjį pagrindą apeliantė iš esmės priekaištauja Bendrajam Teismui dėl to, kad jis skundžiamo sprendimo 76 punkte neteisingai aiškino Sprendimo 2022/582, t. y. vieno iš dviejų ginčijamų pradinių aktų, 7 konstatuojamojoje dalyje esantį žodį „nederamai“.

45 Sprendimo 2022/558 7 konstatuojamojoje dalyje, kaip ir Įgyvendinimo reglamento 2022/581 7 konstatuojamojoje dalyje, antrajame iš ginčijamų pradinių aktų, nurodyta, kad ribojamosios priemonės gali būti taikomos fiziniams asmenims, susijusiems su įtakingais verslininkais, vykdančiais veiklą ekonomikos sektoriuose, užtikrinančiuose didelių pajamų šaltinį Rusijos Federacijos vyriausybei, ir kad šie susiję fiziniai asmenys, kaip matyti iš žodžio „įskaitant“, gali apimti šeimos narius, kurie „nederamai“ gauna naudos iš šių verslininkų.

46 Skundžiamo sprendimo 76 punkte Bendrasis Teismas, be kita ko, nurodė, kad vartodamas prieveiksmį „nederamai“ Sąjungos teisės aktų leidėjas norėjo pabrėžti, jog tam tikras šeimos narys turi žinoti, kad naudą gavo asmuo, atitinkantis vieną iš kriterijų, pateisinančių ribojamųjų priemonių nustatymą.

47 Šiuo klausimu, kaip vieningai pripažįsta šalys, reikia nuspręsti, kad Bendrasis Teismas neteisingai aiškino ginčijamų pradinių aktų 7-ose konstatuojamosiose dalyse esantį prieveiksmį „nederamai“.

48 Iš tiesų, pirma, iš šių 7-ųjų konstatuojamųjų dalių formuluotės nematyti, kad nepagrįstas naudos pobūdis būtinai turėtų priklausyti nuo tyčios elemento, t. y. nuo to, ar atitinkamas šeimos narys apie tai žinojo.

49 Antra, sąsajos sąvoka negali nei atitikti, nei apsiriboti tik tais atvejais, kai šeimos narys gauna naudos iš asmens, kuriam taikomos ribojamosios priemonės, nes šis šeimos narys žino, kad ši nauda kyla iš asmens, atitinkančio vieną ar kelis įtraukimo į sąrašą kriterijus. Iš tiesų, atsižvelgiant į tai, kad ribojamųjų priemonių nustatymu pagal sąsajos kriterijų, kaip matyti iš šio sprendimo 32 punkto, siekiama išvengti apėjimo rizikos, toks tikslas negalėtų būti visiškai ir veiksmingai pasiektas, jei reikėtų sistemingai įrodyti tokio žinojimo buvimą atitinkamo šeimos nario atžvilgiu. Todėl Bendrojo Teismo pateiktas žodžio „nederamai“ aiškinimas prieštarauja sąsajos kriterijumi siekiamam tikslui.

50 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad ginčijamų pradinių aktų 7 konstatuojamosiomis dalimis tik kaip pavyzdžiu siekiama paaiškinti sąsajos sąvoką tuo atveju, kai abu susijusius asmenis sieja šeiminiai santykiai, nes vartojamas žodis „įskaitant“ ir todėl nedaroma poveikio kitoms sąsajos formoms. Šiose 7-ose konstatuojamosiose dalyse išreiškiama mintis, kad, kaip nurodyta šio sprendimo 30 ir 31 punktuose, ribojamosios priemonės negali būti taikomos fiziniam asmeniui, jeigu jis nėra susijęs su asmenimis, kuriems patiems taikomos tokios priemonės, dėl bendrų interesų, objektyviai viršijančių juos siejančius šeiminius santykius.

51 Vis dėlto skundžiamo sprendimo 76 punkto paskutiniame sakinyje Bendrojo Teismo padaryta aiškinimo klaida neturi įtakos skundžiamo sprendimo rezoliucinei daliai, kuri grindžiama kitais teisiniais motyvais, todėl tas sprendimas neturi būti panaikintas (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *Prosegur Compañía de Seguridad / Komisija*, C-55/19 P, EU:C:2021:797, 106 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

52 Iš tiesų tai, kad Bendrasis Teismas neteisingai aiškino žodį „nederamai“, nepaneigia skundžiamo sprendimo 74 punkte ir 76 punkto pirmame sakinyje pateikto sąsajos sąvokos aiškinimo tos pačios šeimos narių atveju, nes, kaip matyti iš šio sprendimo 29–32 punktų, tokiame aiškinime nėra teisės klaidų.

53 Be to, Bendrojo Teismo padaryta aiškinimo klaida neturi įtakos vertinant motyvo, dėl kurio apeliantei buvo taikomos ribojamosios priemonės, pagrįstumą. Iš tiesų Bendrasis Teismas jokiame skundžiamo sprendimo punkte nenagrinėjo, ar apeliantė žinojo, kad naudą, kurią ji galėjo gauti dėl jos dalyvavimo vyro viešojoje veikloje per Timchenko fondą, suteikė asmuo, atitinkantis vieną iš įtraukimo į sąrašą kriterijų, numatytų Sprendime 2014/145 ir Reglamente Nr. 269/2014.

54 Tokiomis aplinkybėmis antrąjį pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl trečiojo pagrindo

Šalių argumentai

55 Pateikdama apeliacinio skundo trečiąjį pagrindą apeliantė teigia, kad skundžiamo sprendimo 82 punkte Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą ir pažeidė pareigą motyvuoti, nes tik atmetė jos argumentą, kad jos veikla Timchenko fonde neturėjo jokio ryšio su invazija į Ukrainą, nes pagal a kriterijų, kuriuo remiantis buvo nustatytos ribojamosios priemonės jos vyrui, nebuvo numatyta nustatyti tokio ryšio. Apeliantė, manydama, kad jai pagal sąsajos kriterijų nustatytos ribojamosios priemonės turi būti būtinos Rusijos Federacijai nustatyto ribojamųjų priemonių režimo tikslui pasiekti, t. y. daryti spaudimą Rusijos Federacijos vyriausybei ir padidinti šios valstybės veiksmų, kuriais siekiama pakenkti Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei, sąnaudas, teigia, kad Bendrasis Teismas šiame skundžiamo sprendimo punkte turėjo paaiškinti, kaip ribojamųjų priemonių taikymas jam leidžia pasiekti šiuos tikslus.

56 Taryba ir Komisija ginčija apeliantės argumentus; reikia patikslinti, kad Taryba mano, jog tiek, kiek apeliacinio skundo trečiasis pagrindas susijęs su sąsajos kriterijaus ir jo pagrindu priimtų ribojamųjų priemonių proporcingumu, jis yra nepriimtinas, nes apeliantė Bendrajame Teisme pareiškė atsisakanti pagrindo, susijusio su proporcingumo principo pažeidimu.

Teisingumo Teismo vertinimas

57 Pateikdama trečiąjį pagrindą apeliantė iš esmės priekaištauja Bendrajam Teismui dėl to, kad jis padarė teisės klaidą ir pažeidė pareigą motyvuoti, kai skundžiamo sprendimo 82 punkte nepatikrino ir nepaaiškino, ar ir kaip jai nustatytos ribojamosios priemonės leidžia pasiekti Rusijos Federacijai nustatytos ribojamųjų priemonių sistemos siekiamus tikslus.

58 Pirmiausia reikia pažymėti, kad dublike apeliantė patvirtina, jog šiuo pagrindu ji nesiremia proporcingumo principo pažeidimu, bet mano, kad Bendrasis Teismas turėjo patikrinti, ar dėl jos ir jos sutuoktinio bendrų interesų, kurie viršija juos siejančių šeiminių santykių ribas, tarp jos ir situacijos, kuriai taikoma Rusijos Federacijai nustatyta ribojamųjų priemonių sistema, buvo pakankamas ryšys. Šiomis aplinkybėmis nereikia priimti sprendimo dėl Tarybos nurodyto nepriimtinumo pagrindo.

59 Dėl esmės reikia priminti, kad skundžiamo sprendimo 82 punkte Bendrasis Teismas atmetė apeliantės argumentą, kad jos veikla Timchenko fonde nesusijusi su invazija į Ukrainą. Šiuo klausimu jis nurodė, kad, be kita ko, Sprendime 2014/145 numatytas a kriterijus nenumato tokio ryšio nustatymo.

60 Taip Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos ir nepažeidė pareigos motyvuoti.

61 Iš tiesų, pirma, kaip skundžiamo sprendimo 82 punkte iš esmės teisingai nusprendė Bendrasis Teismas, nei a kriterijuje, kuriuo remiantis apeliantės vyrui buvo nustatytos ribojamosios priemonės, nei, be to, sąsajos kriterijuje, pagal kurį apeliantei buvo nustatytos tokios priemonės, nenumatyta, kad Taryba privalėtų pranešti, jog apeliantės veikla susijusi su Rusijos Federacijos destabilizuojančiais veiksmais ar politika prieš Ukrainą. Konkrečiai kalbant, sąsajos kriterijus priklauso tik nuo ryšio tarp atitinkamo asmens ir asmens, su kuriuo jis yra susijęs ir kuriam pačiam taikomos ribojamosios priemonės pagal kitą įtraukimo į sąrašą kriterijų, buvimo.

62 Be to, Bendrojo Teismo motyvai atitinka Teisingumo Teismo jurisprudenciją, pagal kurią Sąjungos akto, kuriuo nustatoma ribojamųjų priemonių sistema, tikslų svarba pateisina net sunkias neigiamas pasekmes tam tikriems asmenims, įskaitant tuos, kurie, kaip ir asmenys, susiję su asmeniu ar subjektu, kuriam taikomos ribojamosios priemonės, visiškai neatsako už situaciją, dėl kurios buvo priimtos atitinkamos priemonės (šiuo klausimu žr. 2008 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Kadi ir Al Barakaat International Foundation / Taryba ir Komisija*, C-402/05 P ir C-415/05 P, EU:C:2008:461, 361 ir 362 punktus).

63 Antra, šiomis aplinkybėmis, siekiant atsakyti į apeliantės argumentą, kad jos veikla Timchenko fonde nesusijusi su invazija į Ukrainą, Bendrajam Teismui visiškai nereikėjo nagrinėti atskiro klausimo, t. y. ar pagal sąsajos kriterijų jai nustatytos ribojamosios priemonės leido pasiekti Sąjungos Rusijos Federacijai nustatytos ribojamųjų priemonių sistemos siekiamus tikslus. Be to, pakanka priminti, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 32 punkto, susijusiems asmenims, kaip antai apeliantei, nustatytomis ribojamosiomis priemonėmis siekiama išvengti ribojamųjų priemonių, nustatytų visų pirma su šiais asmenimis susijusiam asmeniui, apėjimo rizikos, todėl bet kuriuo atveju nėra svarbu patikrinti, ar apeliantei nustatytomis ribojamosiomis priemonėmis taip pat galima pasiekti kitus tikslus, kurių šia sistema būtų siekiama remiantis jos teiginiais, apibendrintais šio sprendimo 55 punkte.

64 Todėl trečiąjį pagrindą taip pat reikia atmesti kaip nepagrįstą, taigi reikia atmesti ir visą apeliacinį skundą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

65 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 184 straipsnio 2 dalį, jeigu apeliacinis skundas yra nepagrįstas, Teisingumo Teismas priima sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų. Remiantis šio Procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalimi, taikoma apeliaciniame procese pagal jo 184 straipsnio 1 dalį, iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo.

66 Kadangi Taryba ir Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas iš apeliantės, o ši pralaimėjo bylą, ji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

1. **Atmesti apeliacinį skundą.**

2. **Elena Petrovna Timchenko padengia bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.